

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2023 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 nauja redakcija
Pakeisti Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymą Nr. I-675 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠALPOS PENSIJŲ
ĮSTATYMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo tikslas, paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti mėnesines pinigines išmokas, užtikrinančias minimalias pajamas asmenims, atitinkantiems šiame įstatyme nustatytas sąlygas negalios ir senatvės atvejais, taip pat mėnesines pinigines išmokas mirusiojo (paskelbto mirusiu) vaikams (įvaikiams).

2. Šis įstatymas nustato šalpos pensijų rūšis, šių pensijų finansavimo šaltinį, teisę į šalpos pensijas turinčius asmenis, šių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas bei tvarką. Šio įstatymo nustatyta tvarka taip pat skiriamos ir mokamos šalpos kompensacijos, socialinio draudimo senatvės, negalios arba netekto darbingumo bei invalidumo pensijų priemokos (toliau kartu – pensijos priemoka), mokamos socialinės pensijos, paskirtos iki 1995 m. sausio 1 d.

3. Šis įstatymas, išskyrus šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytus asmenis, taikomas gyvenantiems Lietuvos Respublikoje ir deklaravusiems gyvenamąją vietą arba įtrauktiems į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka:

1) Lietuvos Respublikos piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti dokumentai, patvirtinantys ar suteikiantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje;

2) Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominei erdvei priklausančios Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybės narės piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti dokumentai, patvirtinantys ar suteikiantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje;

3) užsieniečiams, turintiems Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi Europos Sąjungoje;

4) užsieniečiams, kuriems suteiktas prieglobstis arba laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje;

5) Australijos, Japonijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos, Pietų Korėjos piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems išduoti dokumentai, suteikiantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje. Šeimos nariai suprantami taip, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“;

6) asmenims, kuriems taikomos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys dėl socialinio draudimo pensijų mokėjimo;

7) užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje išduotas kaip ketinantiems dirbti Lietuvos Respublikoje aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą.

4. Šis įstatymas taip pat taikomas asmenims, kuriems taikomi Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai.

5. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais šio įstatymo priede.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Socialinės globos įstaigoje gyvenantis asmuo** – asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta – socialinės globos įstaiga, išskyrus šeimynas, ir kuris joje gauna ilgalaikės socialinės globos paslaugas.

2. **Šalpos išmokos** – šio įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka skiriamos ir (ar) mokamos šalpos pensijos, šalpos kompensacijos ir socialinės pensijos, paskirtos iki 1995 m. sausio 1 d.

3. **Švietimo įstaigoje gyvenantis asmuo** – asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta – švietimo įstaiga ir kuris išlaikomas Lietuvos Respublikos valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto lėšomis (gauna maistą, aprangą ir nakvynę).

4. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos

Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatyme, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse.

3 straipsnis. Šalpos pensijų rūšys

Nustatomos šios šalpos pensijų rūšys:

- 1) šalpos negalios pensija;
- 2) šalpos senatvės pensija;
- 3) šalpos našlaičių pensija.

4 straipsnis. Šalpos išmokų mokėjimo šaltinis ir dydžio matas

1. Šalpos išmokos mokamos, taip pat jų skyrimo, mokėjimo ir pristatymo išlaidos finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų.
2. Šalpos išmokų dydžio matas yra šalpos pensijų bazė.

II SKYRIUS

ŠALPOS NEGALIOS IR ŠALPOS SENATVĖS PENSIJOS

5 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos negalios pensiją

Teisę gauti šalpos negalios pensiją turi:

- 1) asmenys, kuriems nustatytas sunkaus, vidutinio arba lengvo neįgalumo lygis;
- 2) asmenys, pripažinti netekusiais 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), jeigu pirmą kartą jie tokiais pripažinti iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukako 24 metai;
- 3) asmenys, pripažinti netekusiais 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo) dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, – jeigu pirmą kartą jie tokiais pripažinti po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukako 26 metai;
- 4) tėvai (įtėviai), globėjai ar rūpintojai, kurie yra pripažinti netekusiais 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo) ir kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose asmenis, kuriems nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis);
- 5) tėvai (įtėviai), išauginę penkis ar daugiau vaikų (vaikų mirties atveju – auginę ne trumpiau kaip 8 metus) ir pripažinti netekę 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo);

6) asmenys, pripažinti netekusiais 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), išskyrus asmenis, nurodytus šio straipsnio 2–5 punktuose.

6 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos senatvės pensiją

Teisę gauti šalpos senatvės pensiją turi:

- 1) Socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą socialinio draudimo senatvės pensijos amžių (toliau – senatvės pensijos amžius) sukakę tėvai (įtėviai), globėjai ar rūpintojai, kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose asmenis, kuriems nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis);
- 2) senatvės pensijos amžių sukakę tėvai (įtėviai), išauginę penkis ar daugiau vaikų (vaikų mirties atveju – auginę ne trumpiau kaip 8 metus);
- 3) senatvės pensijos amžių sukakę asmenys, išskyrus asmenis, nurodytus šio straipsnio 1 ir 2 punktuose.

7 straipsnis. Šalpos negalios ir šalpos senatvės pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos negalios ir šalpos senatvės pensijos skiriamos ir mokamos asmenims, neturintiems teisės gauti socialinio draudimo pensijų (kartu su pensijos priemoka), valstybinių pensijų, kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas, valstybinių signataro rentų, valstybinių signataro našlių ir našlaičių rentų, rentų buvusiems sportininkams, kompensacinių išmokų profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniais darbuotojams ir kitų periodinių pensinio pobūdžio išmokų, mokamų iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ar valstybės biudžeto lėšų, pagal Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą gaunamų pensijų išmokų (išskyrus vienkartinės pensines išmokas), užsienio valstybių pensijų ir kitų periodinių pensinio pobūdžio išmokų (toliau – pensijos ar pensijų išmokos), kurios (jeigu asmuo turi teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendra jų suma) yra didesnės arba tokio paties dydžio kaip šalpos negalios pensija arba šalpos senatvės pensija, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nustatytus atvejus.

2. Kartu su šalpos negalios arba šalpos senatvės pensija gali būti mokama socialinio draudimo našlaičių pensija, socialinio draudimo našlių pensija, našlių ar našlaičių išmoka, paskirta vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų ar Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nuostatomis dėl socialinio draudimo pensijų mokėjimo, valstybinė našlaičių arba našlių pensija ar vienišo asmens išmoka.

3. Už tą patį namuose slaugytą asmenį arba už išaugintus penkis ar daugiau vaikų šalpos negalios arba šalpos senatvės pensija skiriama ir mokama tik vienam asmeniui. Jeigu asmuo namuose slaugė kelis asmenis, jam skiriama ir mokama tik viena šalpos pensija.

4. Skiriant šalpos negalios pensiją šio įstatymo 5 straipsnio 4 punkte nurodytiems asmenims arba šalpos senatvės pensiją šio įstatymo 6 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims, vaikų invalidų, I ar II grupės invalidų nuo vaikystės, visiškos negalios invalidų, pripažintų tokiais iki 2005 m. birželio 30 d., slaugos namuose laikas prilyginamas asmenų, kuriems nustatytas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis, slaugos namuose laikui.

8 straipsnis. Šalpos negalios ir šalpos senatvės pensijų dydžiai

1. Šalpos negalios pensijos šio įstatymo 5 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims yra šių dydžių:

- 1) asmenims, kuriems nustatytas sunkaus neįgalumo lygis, – 2 šalpos pensijų bazių dydžio;
- 2) asmenims, kuriems nustatytas vidutinio neįgalumo lygis, – 1,5 šalpos pensijų bazės dydžio;
- 3) asmenims, kuriems nustatytas lengvo neįgalumo lygis, – 1 šalpos pensijų bazės dydžio.

2. Šalpos negalios pensijos šio įstatymo 5 straipsnio 2–5 punktuose nurodytiems asmenims yra šių dydžių:

- 1) asmenims, netekusiems 100 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 2,25 šalpos pensijų bazių dydžio;
- 2) asmenims, netekusiems 95 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 2,16 šalpos pensijų bazių dydžio;
- 3) asmenims, netekusiems 90 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 2,08 šalpos pensijų bazių dydžio;
- 4) asmenims, netekusiems 85 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 2 šalpos pensijų bazių dydžio;
- 5) asmenims, netekusiems 80 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,91 šalpos pensijų bazės dydžio;
- 6) asmenims, netekusiems 75 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,82 šalpos pensijų bazės dydžio;

7) asmenims, netekusiems 70 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,74 šalpos pensijų bazės dydžio;

8) asmenims, netekusiems 65 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,65 šalpos pensijų bazės dydžio;

9) asmenims, netekusiems 60 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,56 šalpos pensijų bazės dydžio;

10) asmenims, netekusiems 55 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,47 šalpos pensijų bazės dydžio;

11) asmenims, netekusiems 50 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,38 šalpos pensijų bazės dydžio;

12) asmenims, netekusiems 45 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,29 šalpos pensijų bazės dydžio.

3. Šalpos negalios pensijos šio įstatymo 5 straipsnio 6 punkte nurodytiems asmenims yra šių dydžių:

1) asmenims, netekusiems 100 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 2 šalpos pensijų bazių dydžio;

2) asmenims, netekusiems 95 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,91 šalpos pensijų bazės dydžio;

3) asmenims, netekusiems 90 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,82 šalpos pensijų bazės dydžio;

4) asmenims, netekusiems 85 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,73 šalpos pensijų bazės dydžio;

5) asmenims, netekusiems 80 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,64 šalpos pensijų bazės dydžio;

6) asmenims, netekusiems 75 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,55 šalpos pensijų bazės dydžio;

7) asmenims, netekusiems 70 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,46 šalpos pensijų bazės dydžio;

8) asmenims, netekusiems 65 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,37 šalpos pensijų bazės dydžio;

9) asmenims, netekusiems 60 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,28 šalpos pensijų bazės dydžio;

10) asmenims, netekusiems 55 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,19 šalpos pensijų bazės dydžio;

11) asmenims, netekusiems 50 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1,1 šalpos pensijų bazės dydžio;

12) asmenims, netekusiems 45 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), – 1 šalpos pensijų bazės dydžio.

4. Šalpos senatvės pensijos yra šių dydžių:

1) šio įstatymo 6 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytiems asmenims, – 1,5 šalpos pensijų bazės dydžio;

2) šio įstatymo 6 straipsnio 3 punkte nurodytiems asmenims, – 1 šalpos pensijų bazės dydžio.

III SKYRIUS ŠALPOS NAŠLAIČIŲ PENSIJOS

9 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos našlaičių pensiją

1. Teisę gauti šalpos našlaičių pensiją turi mirusiojo (paskelbto mirusiu) asmens vaikai (įvaikiai), kurie yra:

1) nesukakę 18 metų;

2) sukakę 18 metų ir mokosi pagal bendrojo ugdymo programas ar formaliojo profesinio mokymo programas arba studijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas, – iki mokymosi ar studijų pagal šias programas baigimo (išskyrus bendrojo ugdymo programų mokinius, turinčius teisę gauti šalpos našlaičių pensiją iki tų metų, kuriais jie baigia mokytis pagal šias programas, rugpjūčio 31 d.), tačiau ne vyresni negu 24 metų;

3) sukakę 18 metų ir pripažinti netekusiais 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo) iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukanka 24 metai, taip pat asmenys, kurie dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, padarinių pripažinti netekusiais 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo) po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukanka 26 metai, ir jeigu jie nuo pripažinimo asmenimis su negalia (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – neįgaliaisiais) dienos nuolat yra pripažįstami netekusiais 45 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo).

2. Našlaičiams, netekusiems abiejų tėvų (įtėvių), šalpos našlaičių pensijos skiriamos už kiekvieną iš mirusių (paskelbtų mirusiu) tėvų (įtėvių).

3. Teisė gauti šalpos našlaičių pensiją išlieka:

1) šio straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimus atitinkantiems našlaičiams, kurie tais pačiais kalendoriniais metais baigė bendrojo ugdymo programą ir įstojo mokytis pagal

formaliojo profesinio mokymo programą ar studijuoti pagal nuolatinių studijų programą – laikotarpiu nuo rugsėjo 1 d. iki dienos, kurią prasideda mokslo ar studijų metai pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar nuolatinių studijų programą, pagal kurią mokytis ar studijuoti įstojo našlaitis;

2) šio straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimus atitinkantiems našlaičiams, kurie tais pačiais kalendoriniais metais baigė bendrojo ugdymo programą ir įstojo mokytis pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar studijuoti pagal nuolatinių studijų programą – laikotarpiu nuo rugsėjo 1 d. iki dienos, kurią prasideda mokslo ar studijų metai pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar nuolatinių studijų programą, pagal kurią mokytis ar studijuoti įstojo našlaitis;

3) kai šalpos našlaičių pensijos mokėjimas nutraukiamas, nes našlaičiui nustatytas didesnis negu 55 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo) lygis, tačiau, nepraėjus 3 metams nuo dienos, kurią buvo nutrauktas šalpos našlaičių pensijos mokėjimas, jie pripažįstami asmenimis su negalia. Tokiu atveju šalpos našlaičių pensija vėl pradeda mokėti nuo dienos, nuo kurios našlaičiui vėl nustatytas dalyvumo lygis;

4) kai iki 2023 m. gruodžio 31 d. netekusiu 45 ir daugiau procentų darbingumo pripažintas našlaitis šalpos našlaičių pensijos gavimo laikotarpiu senatvės pensijos amžių sukako iki 2023 m. gruodžio 31 d.

10 straipsnis. Šalpos našlaičių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos našlaičių pensijos skiriamos ir mokamos asmenims, neturintiems teisės gauti socialinio draudimo našlaičių pensijų, našlaičių išmokų, paskirtų vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų ar Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nuostatomis dėl socialinio draudimo pensijų mokėjimo, užsienio valstybės mokamų našlaičių išmokų ar valstybinių našlaičių pensijų už tą patį mirusį (paskelbtą mirusiu) asmenį, kurios yra didesnės arba tokio paties dydžio kaip šalpos našlaičių pensija.

2. Šalpos našlaičių pensijos skiriamos ir mokamos nepaisant to, kad mirusysis (paskelbtas mirusiu) asmuo, kurio vaikai (įvaikiai) turi teisę gauti šalpos našlaičio pensiją, iki jo mirties ar paskelbimo mirusiu neatitiko šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų.

11 straipsnis. Šalpos našlaičių pensijų dydis

Šalpos našlaičių pensija skiriama ir mokama 0,5 šalpos pensijų bazės dydžio kiekvienam vaikui (įvaikiui). Kai ši pensija skiriama 4 ar daugiau mirusiojo (paskelbto mirusiu) vaikų

(įvaikių), 1,5 šalpos pensijų bazės skiriama ir mokama visiems mirusiojo (paskelbto mirusiu) vaikams (įvaikiams) lygiomis dalimis.

IV SKYRIUS ŠALPOS KOMPENSACIJOS

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos kompensaciją

Teisę gauti šalpos kompensaciją turi:

- 1) tėvai (įtėviai), kurie iki 1995 m. sausio 1 d. ne mažiau kaip 8 metus slaugė namuose vaikus invalidus arba vaikus, pripažintus I ar II grupės invalidais nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų;
- 2) motinos, kurios iki 1995 m. sausio 1 d. pagimdė penkis ar daugiau vaikų ir išaugino juos (iki arba po 1995 m. sausio 1 d.) iki 8 metų.

13 straipsnis. Šalpos kompensacijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos kompensacijos šio įstatymo 12 straipsnyje nurodytiems asmenims skiriamos ir mokamos, kai jie sukanka amžių, penkeriais metais mažesnę už senatvės pensijos amžių, arba pripažįstami netekusiais 60 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo).

2. Šalpos kompensacijos mokamos tol, kol jų gavėjai įgyja teisę gauti šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nurodytas pensijas ar pensijų išmokas, kurios (jeigu asmuo įgyja teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendra jų suma) yra didesnės arba tokio paties dydžio kaip šalpos kompensacija, išskyrus socialinio draudimo našlių arba našlaičių pensiją, našlių arba našlaičių išmoką, paskirtą vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų ar Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nuostatomis dėl socialinio draudimo pensijų mokėjimo ar vienišo asmens išmoką. Jeigu šalpos kompensacijos gavėjas neįgyja teisės gauti nė vienos iš pensijų ar pensijų išmokų, išskyrus šioje dalyje nurodytas, šalpos kompensacija jam mokama tol, kol jis yra pripažintas netekusiu 60 procentų ir daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), o sukakusiam senatvės pensijos amžių šalpos kompensacijos gavėjui – iki gyvos galvos.

3. Už tą patį namuose slaugomą asmenį šalpos kompensacija skiriama ir mokama tik vienam iš tėvų (įtėvių). Jeigu asmuo namuose slaugo kelis asmenis, jam skiriama ir mokama tik viena šalpos kompensacija.

4. Asmenims, kurie tuo pačiu metu turi teisę gauti kelias šalpos kompensacijas, jų pasirinkimu skiriama ir mokama viena šalpos kompensacija.

14 straipsnis. Šalpos kompensacijos dydis

Šalpos kompensacija yra 1,5 šalpos pensijų bazės dydžio.

V SKYRIUS

ŠALPOS IŠMOKŲ SKYRIMO IR MOKĖJIMO TVARKA

15 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarka

1. Šalpos išmokas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliota (įgalios) Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga (įstaigos) (toliau – šalpos išmokas mokanti įstaiga).

2. Kreipimosi dėl šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo, jų skyrimo ir mokėjimo tvarką, taip pat šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarką asmenims, kuriems taikomi Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai, nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

3. Šalpos išmokos skiriamos arba jų mokėjimas atnaujinamas (pratęsiamas) asmenų, turinčių teisę gauti šias išmokas, jų įgaliotų asmenų, globėjų, jeigu šie asmenys pripažinti neveiksniais atitinkamoje srityje, jų sutuoktinių, artimųjų giminaičių, aprūpintojų arba socialinių paslaugų įstaigos darbuotojų prašymu. Šalpos išmokos asmenims iki 18 metų skiriamos arba jų mokėjimas atnaujinamas (pratęsiamas) jų tėvų (įtėvių), globėjų, rūpintojų, artimųjų giminaičių arba socialinių paslaugų įstaigos darbuotojų prašymu. Paskirtos šalpos išmokos mokamos asmenims, turintiems teisę gauti šias išmokas, jų atstovams arba aprūpintojams.

4. Šalpos išmokas mokanti įstaiga per 10 darbo dienų nuo prašymo skirti šalpos išmoką ar atnaujinti (pratęsti) jos mokėjimą kartu su visais reikiama dokumentais arba papildomų dokumentų, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nustatytus atvejus, gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos privalo priimti sprendimą dėl šalpos išmokos skyrimo ar mokėjimo atnaujinimo (pratęsimo) ir apie tai raštu pranešti pareiškėjui.

5. Šalpos išmokų gavėjams, kuriems šalpos išmokos mokėjimo metu nepaskirtos pagal Socialinio draudimo pensijų įstatymą skiriamos ir mokamos socialinio draudimo pensijos, išduodami pažymėjimai, kurių formas ir išdavimo tvarką nustato Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktorius.

6. Šalpos išmokas mokanti įstaiga, gavusi prašymą skirti šalpos išmoką ar atnaujinti (pratęsti) jos mokėjimą ir nustačiusi, kad iš kompetentingų užsienio valstybių institucijų negalima gauti informacijos ir (ar) duomenų apie užsienio valstybių pensijas ar pensijų išmokas, kurias pareiškėjas gauna arba turi teisę gauti, nes Lietuvos Respublika ar užsienio valstybė nėra

prisijungusi prie tarptautinės konvencijos, kito tarptautinio teisės akto, su užsienio valstybe nėra sudariusi tarptautinės sutarties ar tarptautinio tarpžinybinio susitarimo, pagal kuriuos tokią informaciją ir (ar) duomenis galėtų gauti, taip pat iš Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos gavusi informaciją, kad šioje dalyje nurodytos informacijos ir (ar) duomenų negalima gauti diplomatiniais kanalais, arba tais atvejais, kai Lietuvos Respublika ar užsienio valstybė yra prisijungusi prie tarptautinės konvencijos, kito tarptautinio teisės akto ar su užsienio valstybe yra sudaryta tarptautinė sutartis ar tarptautinis tarpžinybinis susitarimas, tačiau, Užsienio reikalų ministerijos pateiktais duomenimis, šią užsienio valstybę ištiko humanitarinė krizė, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatyme (toliau – humanitarinė krizė), ir duomenų apie asmeniui užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį negalima gauti diplomatiniais kanalais, per 10 darbo dienų nuo tokios informacijos ir kitų šalpos išmokai skirti ar jos mokėjimui atnaujinti (pratęsti) reikalingų dokumentų gavimo dienos priima sprendimą dėl šalpos išmokos skyrimo ar mokėjimo atnaujinimo (pratęsimo), nereikalaudama pateikti informacijos ir (ar) duomenų apie užsienio valstybių pensijas ar pensijų išmokas, kurias pareiškėjas gauna arba turi teisę gauti, ir apie priimtą sprendimą raštu informuoja pareiškėją.

7. Asmenims, tuo pačiu metu turintiems teisę gauti šalpos negalios pensiją ir šalpos senatvės pensiją arba šalpos negalios ar šalpos senatvės pensiją ir šalpos kompensaciją, mokama didesnio dydžio šalpos išmoka arba asmenų, nurodytų šio straipsnio 3 dalyje, prašymu – tik viena iš šių šalpos išmokų. Kai šio įstatymo 5 straipsnio 4 ir 5 punktuose nurodyti asmenys, pripažinti netekusiais 45–55 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo) ir gaunantys šalpos negalios pensiją, sukanka senatvės pensijos amžių, be atskiro jų prašymo jiems skiriama ir mokama šio įstatymo 8 straipsnio 4 dalies 1 punkte nurodyto dydžio šalpos senatvės pensija. Kai šalpos išmokos gavėjas kreipiasi dėl vienos iš šalpos išmokų, kurią jis turi teisę gauti, mokėjimo sustabdymo arba atnaujinimo, šios šalpos išmokos mokėjimas atitinkamai sustabdomas arba atnaujinamas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai asmuo pateikė prašymą atitinkamai sustabdyti arba atnaujinti šios šalpos išmokos mokėjimą, arba nuo ankstesnio asmens prašyme nurodyto mėnesio pirmos dienos, jeigu ši šalpos išmoka už tą mėnesį dar neišmokėta.

8. Šalpos negalios pensijos šio įstatymo 5 straipsnio 5 punkte nurodytiems asmenims, šalpos senatvės pensijos šio įstatymo 6 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims ir šalpos kompensacijos šio įstatymo 12 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims skiriamos ir mokamos tik tuo atveju, jeigu jų vaikams iki 18 metų nebuvo nustatyta nuolatinė globa ar rūpyba.

9. Asmenims, teismo nuosprendžiu pripažintiems kaltais už tyčinį asmens, už kurį šalpos našlaičių pensija skiriama ir mokama, gyvybės atėmimą, šalpos našlaičių pensija neskiriama, o paskirtosios mokėjimas nutraukiamas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai įsiteisėjo teismo nuosprendis.

10. Asmenims iki 18 metų, gyvenantiems švietimo įstaigoje, o likusiems be tėvų globos vaikams ir (ar) vaikams, patiriantiems socialinę riziką, – ir socialinės globos įstaigoje, šalpos išmokos neskiriamos, o paskirtųjų mokėjimas sustabdomas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai jie buvo apgyvendinti šiose įstaigose.

11. Kai šio straipsnio 10 dalyje nurodyti asmenys laikinai ar visam laikui išvyksta iš socialinės globos ar švietimo įstaigos, šalpos išmokos jiems skiriamos, o paskirtų šalpos išmokų mokėjimas atnaujinamas nuo kitos dienos po to, kai jie išvyko iš šių įstaigų. Jeigu šie asmenys vėl grįžta į šioje dalyje nurodytas įstaigas, šalpos išmokų mokėjimas sustabdomas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai jie vėl buvo apgyvendinti šiose įstaigose.

12. Šalpos išmokos neskiriamos, o paskirtų šalpos išmokų mokėjimas sustabdomas asmenims:

- 1) kuriems paskirta kardomoji priemonė – suėmimas;
- 2) atliekantiems laisvės atėmimo bausmės uždaro ir pusiau atviro tipo bausmės atlikimo vietose;
- 3) kuriems paskirtos Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse nustatytos priverčiamosios medicinos priemonės stacionarinio stebėjimo bendro, sustiprinto ar griežto stebėjimo sąlygomis specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose ar auklėjamojo poveikio priemonė – atidavimas į specialią auklėjimo įstaigą.

13. Šio straipsnio 12 dalyje nurodytiems asmenims paskirtų šalpos išmokų mokėjimas sustabdomas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai jie buvo atitinkamai suimti, nuteisti, pradėti priverstinai gydyti ar auklėti. Paskirtos šalpos išmokos mokėjimas šio straipsnio 20 dalyje nustatyta tvarka atnaujinamas gavus asmens prašymą atnaujinti šalpos išmokos mokėjimą nuo kitos dienos po to, kai išnyko šio straipsnio 12 dalyje nurodytos šalpos išmokų sustabdymo aplinkybės.

14. Lietuvos Respublikos gyventojų registre panaikinus asmens, kuriam paskirta šalpos išmoka, gyvenamosios vietos deklaravimo Lietuvos Respublikoje duomenis, išskyrus šio straipsnio 18 dalyje nustatytą atvejį, arba jį išbraukus iš gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitos, atitinkamos šalpos išmokos mokėjimas sustabdomas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai atsirado ši aplinkybė. Kai asmuo Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka vėl deklaruoja gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje arba yra įtraukiamas į

gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, šalpos išmokos mokėjimas atnaujinamas nuo jos sustabdymo dienos, jeigu jo teisė gauti šią išmoką yra išlikusi.

15. Asmeniui, kuriam paskirta šalpos išmoka, įgijus teisę gauti pensiją ar pensijų išmoką (šalpos našlaičių pensijos gavėjui – šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytą pensiją ar pensijų išmoką), kuri (jeigu asmuo įgijo teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendra jų suma) yra didesnė arba tokio paties dydžio kaip šalpos išmoka, išskyrus šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje, 13 straipsnio 2 dalyje nustatytus atvejus, šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį jam paskirta pensija ar pensijų išmoka (šalpos našlaičių pensijos gavėjui – šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodyta išmoka), kuri (jeigu asmeniui paskirta daugiau negu viena pensija ar pensijų išmoka – bendra jų suma) yra didesnė arba tokio paties dydžio kaip šalpos išmoka, pirmos dienos, išskyrus šio straipsnio 19 dalies 1 punkte nustatytą atvejį, kai šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį gauta informacija ir (ar) duomenys apie užsienio valstybių pensijas ir pensijų išmokas.

16. Asmenims, turintiems teisę į pensiją ar pensijų išmoką, išskyrus šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje ir 13 straipsnio 2 dalyje nurodytas pensijas ar pensijų išmokas, kurios mokamos kartu su atitinkama šalpos išmoka, kuri (jeigu asmuo turi teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendra jų suma) kartu su pensijos priemoka yra mažesnė už šalpos negalios pensiją, šalpos senatvės pensiją arba šalpos kompensaciją, mokamas šalpos negalios pensijos, šalpos senatvės pensijos arba šalpos kompensacijos ir pensijos ar pensijų išmokos (jeigu asmuo turi teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendros jų sumos) kartu su pensijos priemoka skirtumas.

17. Asmenims, turintiems teisę į šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytą pensiją ar pensijų išmoką, kuri yra mažesnė už šalpos našlaičių pensiją, mokamas šalpos našlaičių pensijos ir šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytos pensijos ar pensijų išmokos skirtumas.

18. Asmeniui, kuriam paskirta šalpos išmoka, Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaravus išvykimą iš Lietuvos Respublikos, paskirtos šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai atsirado ši aplinkybė, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar Europos Sąjungos teisės aktuose nenustatyta kitaip.

19. Šalpos išmokas mokanti įstaiga iš kompetentingų užsienio valstybių institucijų ir (ar) Užsienio reikalų ministerijos gavusi informaciją ir (ar) duomenis apie užsienio valstybių pensijas ir pensijų išmokas, turinčias įtakos šalpos išmokos, paskirtos ir mokamos vadovaujantis šio

straipsnio 6 dalimi, mokėjimui, nuo kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį nurodyta informacija ir (ar) duomenys buvo gauti, pirmos dienos:

- 1) nutraukia šalpos išmokos mokėjimą, išskyrus šios dalies 2 punkte nustatytą atvejį;
- 2) šio straipsnio 16 ir 17 dalyse nustatytais atvejais priima sprendimą skirti ir mokėti atitinkamos šalpos išmokos ir užsienio valstybės pensijos ar pensijų išmokos (jeigu asmuo turi teisę gauti daugiau negu vieną pensiją ar pensijų išmoką – bendros jų sumos) skirtumą.

20. Pasibaigus šalpos išmokos skyrimo laikotarpiui, šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai pasibaigė šalpos išmokos skyrimo laikotarpis. Jeigu asmens teisė gauti šalpos išmoką išlieka, bet prašymą pratęsti šios išmokos mokėjimą asmuo pateikia po to, kai šalpos išmokos mokėjimas jau nutrauktas, šalpos išmokos mokėjimas atnaujinamas ir šalpos išmoka išmokama už praėjusį laikotarpį, bet ne daugiau kaip už 12 mėnesių nuo tos dienos, kai buvo pateikti prašymas pratęsti šalpos išmokos mokėjimą ir gauti visi šalpos išmokai pratęsti reikalingi dokumentai.

21. Asmuo, kuriam mokama šalpos išmoka, privalo pranešti šalpos išmokas mokančiai įstaigai apie aplinkybes, nurodytas šio straipsnio 9–18 dalyse, per 10 darbo dienų nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos. Šalpos išmokas mokanti įstaiga, informuodama asmenį, kuriam paskirta šalpos išmoka, apie priimtą sprendimą paskirti šalpos išmoką, kartu privalo informuoti apie šio straipsnio 9–18 dalyse nurodytas aplinkybes, turinčias įtakos mokant paskirtą šalpos išmoką.

22. Dėl asmens, kuriam mokama šalpos išmoka, kaltės permokėta šalpos išmokos suma išskaičiuojama Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 21 straipsnio nustatyta tvarka. Jeigu šalpos išmoka permokama dėl šalpos išmokas mokančios įstaigos kaltės, permokėta suma iš jo neišskaičiuojama.

23. Nepasibaigus šalpos išmokos skyrimo terminui, jos mokėjimas stabdomas, jeigu įsiteisėjusiu teismo sprendimu šalpos išmokos gavėjas pripažintas nežinia kur esančiu arba gaunami duomenys apie aplinkybes, sudarančias pagrindą nuspręsti, kad šalpos išmokos gavėjas prarado teisę ją gauti. Šalpos išmokos mokėjimas sustabdomas nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį atsirado šioje dalyje nurodytos aplinkybės, pirmos dienos. Išnykus šioje dalyje nurodytoms aplinkybėms, šalpos išmokos mokėjimas atnaujinamas nuo jos mokėjimo sustabdymo dienos, jeigu šalpos išmokos gavėjui teisė gauti šalpos išmoką buvo išlikusi.

24. Mirus šalpos išmokos gavėjui, jį laidojusiam asmeniui, kuris pirmas kreipiasi, išmokama mirusio šalpos išmokos gavėjo negauta praėjusio mėnesio šalpos išmoka, šalpos išmoka už tą mėnesį, kurį šalpos išmokos gavėjas mirė, ir dar viena viso šalpos išmokos dydžio suma. Kitos šalpos išmokos gavėjui priklausančios apskaičiuotos šalpos išmokos sumos, kurias

jam nebuvo išmokėtos dėl mirties, išmokamos mirusiojo įpėdiniais, kuriems paveldėjimo tvarka pereina mirusio asmens turtas, pateikusiems paveldėjimo teisės liudijimą, ir (ar) mirusįjį pergyvenusiam sutuoktiniui, pateikusiam nuosavybės teisės į sutuoktinių bendro turto dalį liudijimą. Jeigu paaiškėja, kad šalpos išmokos gavėjas, kuriam šalpos išmokos mokėjimas buvo sustabdytas šio straipsnio 23 dalyje nustatyta tvarka, yra miręs (paskelbtas mirusiu), jo įpėdiniais, kuriems paveldėjimo tvarka pereina mirusio (paskelbto mirusiu) asmens turtas, pateikusiems paveldėjimo teisės liudijimą, ir (arba) mirusį (paskelbtą mirusiu) šalpos išmokos gavėją pergyvenusiam sutuoktiniui, pateikusiam nuosavybės teisės į sutuoktinių bendro turto dalį liudijimą, išmokama mirusiam (paskelbtam mirusiu) šalpos išmokos gavėjui priklausiusi šalpos išmoka nuo jos mokėjimo sustabdymo dienos, bet ne daugiau kaip už 3 metus nuo šalpos išmokos gavėjo mirties (paskelbimo mirusiu).

25. Skiriant šalpos negalios pensiją šio įstatymo 5 straipsnio 4 punkte nurodytiems asmenims, šalpos senatvės pensiją šio įstatymo 6 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims arba šalpos kompensaciją šio įstatymo 12 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims, slaugomais namuose taip pat laikomi asmenys su negalia, gydomi stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose (išskyrus asmenis, kuriems ne ilgiau kaip 120 dienų per kalendorinius metus palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėje teikiamos slaugos, palaikomojo gydymo, socialinės paslaugos bei patarnavimai, už kuriuos mokama iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų) ar gaunantys socialines paslaugas nestacionariuose socialinės globos įstaigose.

26. Šalpos išmokos neskiriamos ir nemokamos asmenims, kurie perkėlė savo Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fonde įgytas pensines teises, suteikiančias teisę gauti socialinio draudimo pensiją, į Europos Sąjungos institucijų pensijų sistemą pagal Lietuvos Respublikos Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymą.

16 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo terminai

1. Kreiptis dėl šalpos išmokos paskyrimo galima prieš tris mėnesius iki teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo dienos arba bet kuriuo metu po teisės gauti šią išmoką atsiradimo. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos nuo teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki prašymo skirti šalpos išmoką gavimo šalpos išmokas mokančioje įstaigoje dienos.

2. Šalpos išmoka skiriama laikotarpiui, kurį šalpos išmokos gavėjas turi teisę gauti šią išmoką. Šalpos išmokas mokanti įstaiga privalo prieš vieną mėnesį iki šalpos išmokos skyrimo

termino pabaigos raštu pranešti šalpos išmokos gavėjui apie šalpos išmokos skyrimo termino pabaigą.

3. Kai šalpos negalios pensijos gavėjui nustatomas kitoks neįgalumo ar dalyvumo lygis ir dėl to keičiasi jam priklausančios šalpos negalios pensijos dydis, naujo dydžio šalpos pensija pradedama mokėti:

1) kai nustatomas sunkesnis neįgalumo lygis arba mažesnis dalyvumo lygis, – nuo neįgalumo lygio ar dalyvumo lygio pakeitimo dienos;

2) kai nustatomas lengvesnis neįgalumo lygis arba didesnis dalyvumo lygis, – nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai buvo nustatytas lengvesnis neįgalumo lygis ar didesnis dalyvumo lygis.

4. Šalpos išmokos mokėjimas aprūpintojui nutraukiamas nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai pripažįstamas netekusiu galios Agentūros direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimas dėl aprūpintojo skyrimo.

VI SKYRIUS PENSIJOS PRIEMOKOS

17 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti pensijos priemoną

Socialinio draudimo senatvės pensijų, išskyrus išankstines senatvės pensijas, gavėjai, socialinio draudimo negalios, netekto darbingumo, invalidumo pensijų gavėjai, atitinkamai netekę 60 procentų ir daugiau dalyvumo, iki 2023 m. gruodžio 31 d. pripažinti netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo arba iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti I ar II grupės invalidais, senatvės pensijos amžių sukakę socialinio draudimo negalios pensijos gavėjai, netekę 45-55 procentų dalyvumo, senatvės pensijos amžių sukakę socialinio draudimo netekto darbingumo, invalidumo pensijų gavėjai, atitinkamai iki 2023 m. gruodžio 31 d. netekę 45–55 procentų darbingumo arba iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti III grupės invalidais, jeigu jų gaunamų socialinio draudimo pensijų (išskyrus socialinio draudimo našlių pensiją), kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas, valstybinių pensijų, užsienio valstybių pensijų (toliau kartu – pensijos) suma per mėnesį yra mažesnė negu Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuotas minimalių vartojimo poreikių dydis (toliau – MVPD), turi teisę gauti pensijos priemoną. Pensijos priemoną skiriama ir mokama, jeigu šiame straipsnyje nurodyti asmenys gyvena Lietuvos Respublikoje ir yra deklaravę gyvenamąją vietą arba įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka.

18 straipsnis. Pensijos priemokų apskaičiavimas

1. Pensijos priemoka asmenims, kuriems mokama socialinio draudimo senatvės, negalios, netekto darbingumo ar invalidumo pensija, apskaičiuota turint būtinąją pensijų socialinio draudimo stažą, apskaičiuojama euro cento tikslumu pagal formulę $PD = MVPD - P$, čia:

- 1) PD – pensijos priemokos dydis;
- 2) MVPD – praėjusiais metais galiojęs minimalių vartojimo poreikių dydis;
- 3) P – visų asmeniui mokamų pensijų suma.

2. Pensijos priemoka asmenims, kuriems mokama socialinio draudimo senatvės, negalios, netekto darbingumo ar invalidumo pensija, apskaičiuota neturint būtinojo pensijų socialinio draudimo stažo, apskaičiuojama euro cento tikslumu pagal formulę $PD = (MVPD - P) \times (S / BS)$, čia:

- 1) PD – pensijos priemokos dydis;
- 2) MVPD – praėjusiais metais galiojęs minimalių vartojimo poreikių dydis;
- 3) S – asmens įgytas pensijų socialinio draudimo stažas, pagal kurį apskaičiuota mokama socialinio draudimo senatvės, negalios, netekto darbingumo arba invalidumo pensija;
- 4) BS – asmeniui pensijos skyrimo metu nustatytas būtinasis pensijų socialinio draudimo stažas socialinio draudimo senatvės, negalios, netekto darbingumo arba invalidumo pensijai gauti (atsižvelgiant į gaunamos pensijos rūšį);
- 5) P – visų asmeniui mokamų pensijų suma.

3. Nustatant, ar asmuo yra įgijęs būtinąją pensijų socialinio draudimo stažą socialinio draudimo senatvės, negalios, netekto darbingumo arba invalidumo pensijai gauti (atsižvelgiant į gaunamos pensijos rūšį), atsižvelgiama į stažą, pagal kurį paskirta (gali būti paskirta) pensija užsienio valstybėje taikant Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentus arba Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nuostatas dėl pensijų mokėjimo.

19 straipsnis. Pensijos priemokų mokėjimo ir administravimo šaltinis

Pensijos priemokos mokamos, jų skyrimo ir mokėjimo administravimo išlaidos apmokamos iš valstybės biudžeto lėšų.

20 straipsnis. Pensijos priemokų skyrimas ir mokėjimas

1. Pensijos priemoką be atskiros asmens prašymo skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliota Valstybinio

socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga, mokanti asmeniui socialinio draudimo pensiją (toliau – Įgaliota įstaiga).

2. Asmenų, kurie gauna užsienio valstybės pensiją, teisė gauti pensijos priemoną nustatoma ir pensijos priemoną skiriama bei mokama, asmeniui pateikus duomenis apie užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį (jeigu Įgaliota įstaiga neturi šių duomenų), išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nustatytą atvejį. Gavusi duomenis apie užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį, Įgaliota įstaiga turinčiam teisę gauti pensijos priemoną asmeniui paskiria pensijos priemoną nuo teisės gauti pensijos priemoną atsiradimo dienos, bet ne daugiau kaip už 12 mėnesių nuo duomenų apie užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį gavimo Įgaliotoje įstaigoje dienos, išmoka pensijos priemonos nepriemoną ir tokio dydžio pensijos priemoną moka iki naujų duomenų gavimo, bet ne ilgiau nei 12 mėnesių. Įgaliota įstaiga, gavusi naujus duomenis apie užsienyje paskirtos pensijos ar pensijų išmokos dydį, nustato šio asmens teisę gauti pensijos priemoną iš naujo ir naujo dydžio pensijos priemoną pradeda mokėti arba pensijos priemonos mokėjimą nutraukia nuo kito mėnesio pirmos dienos po to, kai nurodyti duomenys buvo gauti, arba nuo ankstesnio mėnesio pirmos dienos, jeigu pensijos priemoną už tą mėnesį dar neišmokėta, bet ne daugiau kaip už 12 mėnesių nuo duomenų gavimo apie užsienyje paskirtos pensijos ar pensijų išmokos dydį Įgaliotoje įstaigoje dienos.

3. Kai asmuo, kuris gauna užsienio valstybės pensiją, patvirtina, kad negali šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka pateikti duomenų apie jam užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį (jeigu Įgaliota įstaiga negali šių duomenų gauti iš kompetentingų užsienio valstybių institucijų), o iš Užsienio reikalų ministerijos yra gauta informacija, kad užsienio valstybę ištiko humanitarinė krizė ir duomenų apie asmeniui užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį negalima gauti diplomatiniais kanalais, pensijos priemoną šiam asmeniui skiriama ir mokama nereikalaujant duomenų apie jam užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį ir laikant, kad jam užsienio valstybės paskirtos pensijos dydis yra 0 eurų. Įgaliota įstaiga, iš asmens, kompetentingų užsienio valstybių institucijų ir (ar) Užsienio reikalų ministerijos gavusi duomenis apie tam asmeniui užsienio valstybės paskirtos pensijos dydį, nustato šio asmens teisę gauti pensijos priemoną iš naujo ir naujo dydžio pensijos priemoną pradeda mokėti arba pensijos priemonos mokėjimą nutraukia nuo kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį nurodyta informacija ir (ar) duomenys buvo gauti, pirmos dienos.

4. Pensijos priemoną mokama už praėjusį mėnesį, atsižvelgiant į už tą mėnesį priskaičiuotų pensijų sumą ir praėjusiais metais galiojusį MVPD.

5. Jeigu mokant pensijos priemoną paaiškėja, kad už tą laikotarpį, už kurį ši priemoną išmokėta, jos gavėjas turėjo teisę gauti (gavo) kitas pensijas arba didesnę socialinio draudimo

senatvės, negalios, netekto darbingumo arba invalidumo pensiją, kurios jam skiriamos nuo dienos iki pensijos priemokos paskyrimo arba nuo pensijos priemokos paskyrimo dienos, asmens teisė gauti pensijos priemoką nustatoma iš naujo. Šiais atvejais pensijos priemokos permoka išieškoma socialinio draudimo senatvės, negalios, netekto darbingumo arba invalidumo pensiją asmeniui mokančios Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos sprendimu Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka iš bet kurios asmens gaunamos pensijos (kartu su pensijos priemoka, jeigu ji yra paskirta), kurios mokėjimas pavestas Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigoms.

6. Pensijos priemokoms taip pat taikomos šio įstatymo 15 straipsnio 12, 13 ir 24 dalių nuostatos. Šiame įstatyme nenustatytais pensijos priemokų skyrimo ir mokėjimo atvejais taikoma Socialinio draudimo pensijų įstatyme ir socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamuose socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarka.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21 straipsnis. Socialinių pensijų mokėjimas

1. Socialinės pensijos mokamos tol, kol pasibaigia šių pensijų skyrimo ir mokėjimo terminas arba kol socialinių pensijų gavėjai įgyja teisę gauti šalpos negalios arba šalpos senatvės pensiją, šalpos našlaičių pensiją arba šalpos kompensaciją, pensiją ar pensijų išmoką, išskyrus socialinio draudimo našlių pensiją ir (ar) našlių išmoką, paskirtą vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų ar Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nuostatomis dėl socialinio draudimo pensijų mokėjimo, kuri (jeigu asmuo įgyja teisę gauti daugiau negu vieną išmoką – bendra jų suma) yra didesnė arba tokio paties dydžio kaip socialinė pensija.

2. Socialinės pensijos indeksuojamos pagal naujai Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto šalpos pensijų bazės dydžio ir iki tol galiojusio šalpos pensijų bazės dydžio santykį.

22 straipsnis. Informacijos ir duomenų, susijusių su šalpos išmokų skyrimu ir mokėjimu, gavimas ir teikimas

1. Šalpos išmokas mokanti įstaiga šalpos išmokų, pensijų priemokų skyrimo ir (ar) mokėjimo tikslu turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų, valstybės, žinybinių registrų arba valstybės, savivaldybių informacinių sistemų informaciją, duomenis (įskaitant asmens duomenis), taip pat asmens duomenis, susijusius su

paskirta kardomąją priemonę (duomenis apie suėmimo laiką), priverčiamosiomis medicinos priemonėmis (duomenis apie taikomo stacionarinio stebėjimo bendro, sustiprinto ar griežto stebėjimo sąlygomis specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose laiką), auklėjamojo poveikio priemonę (duomenis apie nustatytą atidavimo į specialią auklėjimo įstaigą laiką), teistumu (duomenis apie laisvės atėmimo bausmės atlikimo laiką), specialių kategorijų asmens duomenis (sveikatos duomenis apie asmens negalią, specialiuosius poreikius, slaugymą, slaugą, palaikomąjį gydymą) ir juos tvarkyti.

2. Šalpos išmokas mokanti įstaiga Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos prašymu teikia informaciją apie šalpos išmokų ir pensijų priemokų gavėjų skaičių, šalpos išmokų ir pensijų priemokų vidutinius dydžius, šioms išmokoms mokėti ir administruoti panaudotas valstybės biudžeto lėšas.

Lietuvos Respublikos
šalpos pensijų įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam jų srautui ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

2. 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/54/ES dėl priemonių, kad darbuotojai galėtų lengviau naudotis laisvo darbuotojų judėjimo teisėmis.

3. 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2024 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktorius iki 2023 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

3 straipsnis. Įstatymo taikymas

1. Asmenims, atitinkantiems šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyame Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatyme nustatytas sąlygas šalpos negalios pensijoms skirti ir mokėti, įsigaliojus šiam įstatymui vietoje iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtų šalpos neįgalumo pensijų be atskiro asmens prašymo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliota (įgalios) įstaiga (įstaigos) ne vėliau kaip 2024 m. birželio 30 d. pradeda mokėti šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyame Šalpos pensijų įstatyme nustatyto dydžio šalpos negalios pensijos, išskyrus asmenis, iki 2005 m. birželio 30 d. pripažintus invalidais, kuriems mokamos iki šio įstatymo įsigaliojimo mokėtos šalpos neįgalumo pensijos dydžio šalpos negalios pensijos, kartu išmokėdama (išmokėdamos) apskaičiuotą asmeniui mokamos naujo dydžio šalpos išmokos nepriemoką nuo 2024 m. sausio 1 d., jeigu nepriemoka susidarė.

2. Asmenims, kurie teisę gauti šalpos neįgalumo pensiją įgijo iki šio įstatymo įsigaliojimo, tačiau dėl jos skyrimo kreipėsi įsigaliojus šiam įstatymui, skiriama ir už laikotarpį iki šio įstatymo įsigaliojimo, taip pat laikotarpiu nuo šio įstatymo įsigaliojimo iki šalpos negalios pensijos perskaičiavimo šio straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka mokama iki šio įstatymo įsigaliojimo nustatyto šalpos neįgalumo pensijos dydžio šalpos negalios pensija.

3. Asmenims, įgijusiems teisę į šalpos negalios pensijas šiam įstatymui įsigaliojus, šalpos negalios pensijos skiriamos ir iki jų perskaičiavimo šio straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka mokamos pagal iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusio Šalpos pensijų įstatymo 8 straipsnio 2–4 dalyse nustatytus šalpos neįgalumo pensijų dydžius.

4. Šalpos negalios pensijas asmenims, nurodytiems šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Šalpos pensijų įstatymo 5 straipsnio 2 ir 3 punktuose, netekusiems 45-60 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), 5 straipsnio 4 ir 5 punktuose, netekusiems 60-100 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), ir 5 straipsnio 6 punkte, netekusiems 60-95 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo), Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliota (įgalios) Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga (įstaigos) perskaičiuoja pagal šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Šalpos pensijų įstatymo 8 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytus dydžius ir pradeda mokėti ne vėliau kaip iki 2024 m. birželio 30 d., kartu išmokant šalpos negalios pensijos nepriemoką, susidariusią nuo dienos, nuo kurios paskirta šalpos negalios pensija, bet ne anksčiau nei nuo 2024 m. sausio 1 d.

5. Asmenims, nurodytiems šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Šalpos pensijų įstatymo 5 straipsnio 4-6 punktuose, netekusiems 45-55 procentų dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – darbingumo) šalpos negalios pensija skiriama nuo teisės ją gauti atsiradimo dienos, tačiau ne

anksčiau kaip nuo 2024 m. sausio 1 d., ir pradedama mokėti ne vėliau kaip iki 2024 m. birželio 30 d., kartu išmokant šalpos negalios išmokos nepriemoką, susidariusią nuo dienos, nuo kurios paskirta šalpos negalios pensija.

6. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliota (įgalios) Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga (įstaigos) be atskiro asmens prašymo ne vėliau kaip iki 2024 m. birželio 30 d. atnaušina vadovaujantis iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusia Šalpos pensijų įstatymo 15 straipsnio 14 dalimi sustabdytų šalpos neįgalumo ir šalpos senatvės pensijų mokėjimą asmenims, atitinkantiems šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Šalpos pensijų įstatyme nustatytas sąlygas šalpos negalios ar šalpos senatvės pensijai gauti, kartu išmokėdama nuo 2024 m. sausio 1 d. susidariusias šalpos pensijų nepriemokas.

7. Iki šio įstatymo įsigaliojimo įvaikintiems šalpos našlaičių pensijų gavėjams paskirtų šalpos našlaičių pensijų mokėjimas tęsiamas po šio įstatymo įsigaliojimo iki šių pensijų mokėjimo termino pabaigos, nepaisant to, kad šie asmenys yra įvaikinti.

8. Įsigaliojus šiam įstatymui, šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Šalpos pensijų įstatymo 15 straipsnio 16 ir 17 dalių nuostatos asmenims, nenurodytiems šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Šalpos pensijų įstatymo 5 straipsnio 6 punkte ir 6 straipsnyje, pradedamos taikyti ne vėliau kaip 2024 m. birželio 30 d. Teikiant paraiškas finansavimui šalpos išmokoms mokėti 2024 metais, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įvertina taikant šią dalį susidariusias iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto išmokėtas šalpos išmokų permokas už laikotarpį nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2024 m. birželio 30 d.

9. Asmenims, kurie teisę gauti šalpos išmoką įgijo iki šio įstatymo įsigaliojimo, tačiau dėl jos skyrimo kreipėsi įsigaliojus šiam įstatymui, šalpos išmokos skiriamos ir mokamos šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Šalpos pensijų įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka.

10. Jeigu senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, kuriam iki šio įstatymo įsigaliojimo šalpos neįgalumo arba šalpos našlaičių pensijos mokėjimas buvo pratęstas iki gyvos galvos, įsigaliojus šiam įstatymui nustatomas dalyvumo lygis ir jis netenka teisės gauti šalpos negalios arba šalpos našlaičių pensiją arba įgyja teisę gauti mažesnio dydžio šalpos negalios pensiją, jam toliau mokama iki dalyvumo lygio nustatymo paskirtos ir mokėtos šalpos negalios arba šalpos našlaičių pensijos dydžio atitinkamai šalpos negalios arba šalpos našlaičių pensija.

11. Jeigu iki 2005 m. birželio 30 d. invalidu pripažintam šalpos negalios pensijos gavėjui įsigaliojus šiam įstatymui nustatomas dalyvumo lygis ir jis netenka teisės gauti šalpos negalios

pensiją arba įgyja teisę gauti mažesnio dydžio šalpos negalios pensiją, jam toliau mokama iki dalyvumo lygio nustatymo paskirtos šalpos negalios pensijos dydžio šalpos negalios pensija.

12. Iki šio įstatymo įsigaliojimo pradėtos šalpos išmokų skyrimo arba mokėjimo atnaujinimo procedūros baigiamos pagal iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusias Šalpos išmokų įstatymo nuostatas.

13. Kituose teisės aktuose vartojama sąvoka „šalpos neįgalumo pensija“ tolygi sąvokai „šalpos negalios pensija“.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas